DECIZIA (UE) 2019/293 A COMISIEI

din 8 noiembrie 2018

privind ajutorul de stat SA.43785 (2018/C) (ex 2015/PN, ex 2018/NN) pus în aplicare de România pentru restructurarea Complexului Energetic Hunedoara

[notificată cu numărul C(2018) 7308]

(Numai textul în limba română este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile menționate anterior ([1]),

întrucât:

1. PROCEDURĂ

(1) Prin scrisoarea din 12 martie 2018, Comisia a informat România că a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („TFUE") (denumită în continuare „decizia de inițiere a procedurii") cu privire la ajutorul de restructurare pentru Complexul Energetic Hunedoara S. A („CE Hunedoara"). Decizia de inițiere a procedurii a urmat unor notificări și contacte anterioare între Comisie și România cu privire la ajutorul de stat acordat CE Hunedoara sau predecesoarelor sale, astfel cum este descris în detaliu în decizia de inițiere a procedurii și în secțiunea 2.1 de mai jos.

(2) Decizia Comisiei de a iniția procedura a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ([2]). Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la aceasta.

(3) La 15 mai 2018, România a prezentat observații cu privire la decizia de inițiere a procedurii. Comisia nu a primit observații de la părțile interesate. Pe lângă observațiile primite la 15 mai 2018, Comisia a organizat, de asemenea, o videoconferință cu autoritățile române la 31 iulie 2018.

2. DESCRIERE DETALIATĂ A AJUTORULUI

2.1. Decizii anterioare privind CE Hunedoara

(4) La 22 februarie 2012, Comisia a decis să nu ridice obiecții cu privire la ajutorul planificat în valoare totală de 1,169 miliarde RON (aproximativ 251,3 milioane EUR) pentru închiderea a trei dintre cele șapte mine de cărbune exploatate de Compania Națională a Huilei S.A. Petroșani ([3]) („decizia privind primul ajutor acordat minelor de cărbune"). În decizia respectivă, Comisia a constatat că ajutorul planificat era compatibil cu piața internă în temeiul Deciziei 2010/787/UE a Consiliului ([4]) („decizia Consiliului privind ajutorul acordat minelor de cărbune").

(5) La 20 aprilie 2015, Comisia a considerat că Electrocentrale Paroșeni și Electrocentrale Deva, două întreprinderi producătoare de energie electrică care au fuzionat în 2012 formând CE Hunedoara, au beneficiat, între 2009 și 2011, de ajutoare de stat de exploatare care erau incompatibile cu piața internă. În decizia sa ([5]) („decizia privind ajutorul incompatibil"), Comisia a solicitat României să recupereze ajutorul și dobânda de la CE Hunedoara, în

([1]) JO C 158, 4.5.2018, p. 47.
([2]) A se vedea nota de subsol 1.
([3]) JO C 23, 25.1.2013, p. 3.
([4]) Decizia 2010/787/UE a Consiliului din 10 decembrie 2010 privind ajutorul de stat pentru facilitarea închiderii minelor de cărbune necompetitive (JO L 336, 21.12.2010, p. 24).
([5]) Decizia (UE) 2015/1877 a Comisiei din 20 aprilie 2015 privind tarifele practicate de S.C. Hidroelectrica S.A. din Romania față de S.C. Termoelectrica S.A. și S.C. Electrocentrale Deva S.A. – SA.33475 (12/C) (JO L 275, 20.10.2015, p. 46), considerentele 117-124.

calitate de întreprindere succesoare a celor două întreprinderi producătoare de energie electrică, în cazul în care beneficiarii nu rambursează suma respectivă. La 10 iunie 2015, autoritățile române au furnizat informații care arată că suma de 34 785 015,45 RON (aproximativ 7,48 milioane EUR), care acoperă cuantumul ajutorului care trebuie recuperat și dobânda de recuperare, a fost transferată de la CE Hunedoara către Ministerul Energiei din România, punându-se astfel în aplicare decizia de recuperare.

(6) La 21 aprilie 2015, Comisia a decis să nu ridice obiecții cu privire la ajutorul de stat care urma să fie acordat în favoarea CE Hunedoara sub formă de împrumuturi speciale în valoare de până la 167 de milioane RON (aproximativ 37,7 milioane EUR) ([6]) („decizia privind ajutorul pentru salvare") ([7]). În decizia respectivă, Comisia a constatat că împrumuturile reprezentau ajutor pentru salvare în beneficiul CE Hunedoara și a declarat că ajutorul este compatibil cu piața internă în temeiul Orientărilor privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate („Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare") ([8]), luând în considerare o serie de angajamente asumate de România (a se vedea considerentele 120 și 123 de mai jos).

(7) La 21 octombrie 2015, la șase luni după decizia privind ajutorul pentru salvare, România a transmis un plan de restructurare pentru CE Hunedoara („primul plan de restructurare") ([9]). Obiectivul României era de a prelungi perioada de rambursare a împrumutului pentru salvare care a făcut obiectul deciziei privind ajutorul pentru salvare și de a acorda ajutoare de restructurare în favoarea CE Hunedoara în vederea finanțării costurilor incluse în primul plan de restructurare. Prin scrisoarea trimisă la 3 decembrie 2015, România și-a comunicat intenția de a furniza informații cu privire la ajutorul de restructurare în termen de patru săptămâni. În ziua următoare, Comisia a deschis cazul SA.43785 (2015/PN) privind ajutorul de restructurare pentru CE Hunedoara.

(8) La 8 ianuarie 2016, România a prezentat o notificare prealabilă a intenției sale de a acorda un ajutor de restructurare în favoarea CE Hunedoara pe baza unui nou plan de restructurare (denumit în continuare „planul de restructurare modificat") care cuprindea modificări în comparație cu primul plan de restructurare, („planul de restructurare modificat") și a prezentat informații justificative suplimentare, completate la 11 ianuarie 2016. La 12 ianuarie 2016, a fost organizată o reuniune cu autoritățile române cu privire la informațiile transmise.

(9) La 15 ianuarie 2016, România a fost informată că ar fi recomandabil să aducă modificări semnificative ajutorului de restructurare preconizat și primului plan de restructurare înainte ca România să transmită o notificare formală. România nu a furnizat ulterior un nou plan de restructurare.

(10) În ianuarie 2016, CE Hunedoara a intrat în procedura oficială de insolvență în temeiul legislației române, care a fost însă suspendată ulterior de o instanță națională.

(11) Ulterior, România a considerat că, deși CE Hunedoara va fi în cele din urmă lichidată, ar fi necesar să se mențină temporar în exploatare o parte dintre unitățile producătoare de energie electrică, împreună cu unele mine de cărbune și servicii conexe de preparare a cărbunelui, care să beneficieze de o compensație pentru costurile de producere a energiei. Pe baza acestor considerații și noi planuri privind un posibil viitor succesor/posibili viitori succesori ai CE Hunedoara care să opereze o parte din activele acesteia, la solicitarea Comisiei, autoritățile române au transmis informații la 12 mai 2016, cu ocazia unei videoconferințe la 18 mai 2016, la 9, 25 și 29 august 2016, cu ocazia unei reuniuni desfășurate la 12 octombrie 2016, precum și la 9 noiembrie 2016, la 17 mai 2017 și la 1 septembrie 2017. Informațiile furnizate la 17 mai 2017 au inclus, în special, un calendar al eventualei lichidări a CE Hunedoara.

(12) La 24 noiembrie 2016, pe baza unei notificări separate, Comisia a decis să nu ridice obiecții cu privire la suma de 447,8 milioane RON (aproximativ 96,2 milioane EUR) prevăzută să fie acordată CE Hunedoara pentru închiderea a două dintre cele patru mine de cărbune care erau încă exploatate de CE Hunedoara și care nu au făcut obiectul deciziei privind primul ajutor acordat minelor de cărbune ([10]) („decizia privind al doilea ajutor acordat minelor de cărbune"). În decizia respectivă, Comisia a constatat că ajutorul planificat este compatibil cu piața internă în temeiul Deciziei Consiliului privind ajutorul acordat minelor de cărbune.

2.2. **Beneficiarul: CE Hunedoara**

(13) CE Hunedoara este o societate producătoare de energie electrică integrată pe verticală, cu sediul în Petroșani, județul Hunedoara. Acțiunile sale sunt deținute integral de statul român. CE Hunedoara utilizează în principal cărbune indigen, pe care îl extrage din minele sale de cărbune, pentru a produce energie electrică și termică

([6]) Cursul de schimb utilizat în scop informativ în prezenta decizie este de 0,215 RON/EUR (la data de 31 ianuarie 2018).
([7]) Decizia Comisiei din 21 aprilie 2015 în cazul SA.41318 (2015/N) – România – Notificare a ajutorului de salvare în favoarea Complexului Energetic Hunedoara (JO C 203, 19.6.2015, p. 5).
([8]) JO C 249, 31.7.2014, p. 1.
([9]) Planul a fost discutat, de asemenea, în cadrul unei reuniuni cu autoritățile române la 23 octombrie 2015.
([10]) Autorizație pentru ajutoarele de stat acordate în conformitate cu dispozițiile articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene – Cazuri în care Comisia nu ridică obiecții (JO C 127, 21.4.2017, p. 1).

pentru orașele învecinate. Cele două centrale deținute de aceasta, Deva ([11]) și Paroșeni ([12]), au o putere nominală instalată totală de 1 225 MW. CE Hunedoara produce aproximativ 4,2 % din energia electrică consumată în România, fiind singurul mare producător de energie electrică din zonele din centrul și nord-vestul țării. Societatea are aproximativ 6 600 de angajați, dintre care 1 750 de locuri de muncă au legătură cu generarea de energie electrică și 4 700 cu activitățile miniere.

(14) CE Hunedoara a fost înființată în noiembrie 2012 prin fuzionarea a două societăți deținute de stat care erau anterior în dificultate majoră și în prezent sunt lichidate, Electrocentrale Paroșeni și Electrocentrale Deva („societățile predecesoare"). În urma lichidării Companiei Naționale a Huilei S.A. Petroșani, era planificat ca patru mine de cărbune să rămână în activitate, pentru acestea nefiind preconizată acordarea unui ajutor pentru închidere în temeiul deciziei privind primul ajutor acordat minelor de cărbune. Acestea au fuzionat în CE Hunedoara împreună cu unitățile producătoare de energie electrică și personalul administrativ aferent, precum și cu bunurile imobiliare deținute de Electrocentrale Paroșeni și Electrocentrale Deva, întrucât practic întreaga cantitate de cărbune furnizată de cele patru mine era utilizată de Electrocentrale Paroșeni și Electrocentrale Deva drept combustibil pentru producerea de energie electrică și furnizarea de energie termică. În special:

— CE Hunedoara a preluat inițial activele de producție și pasivele de la societățile predecesoare. Niciuna dintre cele două societăți nu a fost în mod constant în măsură să vândă energie electrică la prețuri de piață competitive în România, primind ajutoare de exploatare incompatibile în cuantum de 22,62 milioane RON și 3,65 milioane RON între 2009 și 2011 (aproximativ 5,6 milioane EUR în total). Comisia a solicitat României să recupereze aceste sume cu dobândă de la CE Hunedoara prin decizia privind ajutorul incompatibil, având în vedere continuitatea economică și juridică dintre aceasta și beneficiarii ajutoarelor ([13]).

— Ulterior, în august 2013, CE Hunedoara a preluat patru dintre cele șapte mine de cărbune de la Compania Națională a Huilei S.A. Petroșani. Anterior, până în 2011, Compania Națională a Huilei S.A. Petroșani SA a exploatat șapte mine; trei dintre acestea au primit ajutor pentru închidere în temeiul deciziei privind primul ajutor acordat minelor de cărbune. Celelalte patru mine care au fost integrate ulterior în CE Hunedoara erau presupuse a fi viabile. Aceste patru mine de cărbune și alte active de producție au fost transferate către CE Hunedoara libere de orice obligație, în special în ceea ce privește datoriile de aproximativ 1,2 miliarde EUR acumulate anterior față de stat sau de alte entități publice, rezultate în principal din neplata impozitelor și a contribuțiilor. Datoriile acumulate nu au fost luate în considerare la evaluarea viabilității celor patru mine. Comisia a luat act de angajamentul României de a notifica, în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat, în cazul în care este necesar, orice măsură de stat în ceea ce privește datoriile față de stat. România nu a notificat procesul ([14]) prin care cele patru mine de cărbune au fost transferate fără datorii către CE Hunedoara.

2.3. **Performanța operațională și financiară a CE Hunedoara**

2.3.1. *Performanța operațională*

(15) Potrivit autorității române de reglementare în domeniul energiei ([15]), ponderea producției nete de energie electrică a CE Hunedoara în perioada 2013-2015 a fost următoarea:

Tabelul 1

Aportul total de energie electrică în perioada 2013-2015 de la CE Hunedoara față de producția totală

Generator	Capacitate utilizată (MW)			Total energie electrică produsă (TWh)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
CE Hunedoara	1 110 (6 %)	998 (5 %)	1 063 (5 %)	3 (5 %)	2,7 (4 %)	1,84 (2,9 %)
Volum de piață	18 142 (100 %)	18 448 (100 %)	19 086 (100 %)	55,8 (100 %)	62 (100 %)	62,6 (100 %)

([11]) Dată în folosință în două etape, prima între anii 1969 și 1971, iar cea de-a doua între anii 1977 și 1980 – a se vedea Raportul Casei de Insolvență GMC din martie 2016, p. 37, disponibil la adresa: cigmc.ro/files/Raport%20art.%2097.pdf

([12]) Dată în folosință în două etape, prima între anii 1956 și 1959, iar cea de-a doua între anii 1962 și 1964 - a se vedea informațiile disponibile în surse publice la adresa https://uzinaparoseni.wordpress.com/

([13]) Decizia privind ajutorul incompatibil adoptată la 20 aprilie 2015, considerentele 84, 88-90, 98 și 117-124. Decizia privind ajutorul pentru salvare din 21 aprilie 2015, considerentele 13 și 63.

([14]) Decizia privind primul ajutor acordat minelor de cărbune, adoptată la 22 februarie 2012, considerentele 4-10.

([15]) Rapoartele anuale ale ANRE pentru 2013, 2014 și 2015, disponibile la adresa: http://www.anre.ro/ro/despre-anre/rapoarte-anuale. A se vedea, de asemenea, datele Transelectrica privind capacitatea totală de producție instalată și disponibilă pentru fiecare unitate dispecerizabilă, diferențiată pe surse primare de energie, disponibilă la adresa: http://transelectrica.ro/web/tel/productie.

(16) În România, energia electrică este generată de diverse tipuri de centrale electrice cu costuri de producție diferite. Începând din iulie 2012, energia electrică este tranzacționată angro în cadrul burselor, și anume pe pieţele la vedere și la termen ale Bursei române de energie („OPCOM”).

(17) Un criteriu important pentru exploatarea unei centrale electrice este o comparație între prețul pieței pentru ziua următoare și costul marginal pentru producerea de energie electrică în cadrul respectivei centrale electrice. În cazul centralelor termice, principalele costuri marginale sunt costurile pentru combustibili, costurile aferente certificatelor de emisii de CO_2 și costurile marginale operaționale.

(18) CE Hunedoara a înregistrat un cost de producție mediu de 274,27 RON/MWh (aproximativ 59 EUR/MWh) în 2013, de 310,19 RON/MWh (aproximativ 67 EUR/MWh) în 2014 și de 358,90 RON/MWh (aproximativ 77 EUR/MWh) în 2015. În plus, costul mediu de extracție a cărbunelui (combustibil) în cadrul CE Hunedoara a fost de aproximativ 126 RON/MWh (aproximativ 27 EUR/MWh), față de prețul cărbunelui pe piață de aproximativ 40 RON/MWh (aproximativ 9 EUR/MWh) ([16]).

(19) Cu toate acestea, prețul mediu anual ponderat al energiei electrice pe piața pentru ziua următoare la OPCOM a fost de 165,06 RON/MWh (aproximativ 35 EUR/MWh) în 2013, de 158,93 RON/MWh (aproximativ 34 EUR/MWh) în 2014 și de 166,35 RON/MWh (aproximativ 36 EUR/MWh) în 2015. De asemenea, pe piața centralizată a contractelor bilaterale a OPCOM, prețul mediu anual al energiei electrice a variat între 182,94 RON/MWh (aproximativ 39 EUR/MWh) și 162,41 RON/MWh (aproximativ 35 EUR/MWh) în perioada 2013-2015 ([17]). Cu alte cuvinte, în perioada 2013-2015 când au fost acordate împrumuturile în cauză, costurile medii de producție ale CE Hunedoara au fost cu 66 % până la 116 % mai mari decât prețurile la care energia electrică a fost tranzacționată pe piața pentru ziua următoare și cu 50 % până la 121 % mai mari decât prețurile de pe piața centralizată a contractelor bilaterale a Bursei române de energie.

(20) Se poate observa că, având în vedere astfel de prețuri ale pieței, CE Hunedoara nu ar putea funcționa în mod profitabil pe o bază durabilă, întrucât prețurile pentru ziua următoare și prețurile la termen erau inferioare costurilor de producție ale CE Hunedoara. Pe o piață competitivă a energiei electrice, se așteaptă ca orice producție să fie vândută la un preț mai mare decât costurile sale marginale, pentru a obține o marjă de profit. Cu toate acestea, CE Hunedoara s-a aflat în mod evident în imposibilitatea de a proceda astfel de la înființarea sa, cu excepții ocazionale, astfel cum reiese din incapacitatea CE Hunedoara de a aloca venituri din exploatare suficiente pentru achiziționarea certificatelor de emisii de CO_2 necesare în 2014 și 2015. Centralele electrice pe bază de cărbune funcționează, în mod normal, ca centrale electrice care generează energie electrică la sarcină de bază, având un factor de sarcină de 70 % sau mai mare ([18]). Cu toate acestea, din datele privind producția de energie electrică din tabelul 1 se poate observa că factorul de sarcină al CE Hunedoara a fost de 30,8 % în 2013 și 2014, scăzând sub 20 % în 2015. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că activele productive sub formă de mine de cărbune și cele două centrale electrice care au fuzionat în CE Hunedoara în noiembrie 2012 au fost aceleași ca cele gestionate anterior de către societățile predecesoare lichiditate, fără nicio îmbunătățire semnificativă din punct de vedere productiv sau tehnologic care să reducă costurile de producție. Prin urmare, CE Hunedoara și-a vândut producția la un preț mediu de 199,22 RON/MWh (aproximativ 43 EUR/MWh) în 2013, de 167,68 RON/MWh (aproximativ 36 EUR/MWh) în 2014 și de 181,52 RON/MWh (aproximativ 39 EUR/MWh) în 2015 ([19]) și, la fel ca predecesoarele sale, nu a fost în măsură să genereze profituri suficiente pentru a acoperi atât costurile de funcționare, cât și datoria, inclusiv datoria față de entități publice, astfel cum se arată în tabelul 2 de mai jos.

2.3.2. *Performanța financiară*

(21) Astfel cum se arată în tabelul 2 de mai jos, în 2012, primul an de funcționare, CE Hunedoara a realizat un profit (câștiguri nete) de 37,9 milioane RON (aproximativ 8,1 milioane EUR). Cu toate acestea, începând din 2013, când au fost transferate cele patru mine de cărbune și unitatea de preparare a cărbunelui aferentă, CE Hunedoara a început să genereze pierderi din ce în ce mai mari, în valoare de 147,6 milioane RON (31,7 milioane EUR) în 2013 și de 352,3 milioane RON (76 de milioane EUR) în 2014, prezentând în același timp indicatori financiari în declin în ceea ce privește veniturile din exploatare, conversia datoriilor în acțiuni și lichiditatea. Până la sfârșitul anului 2015, CE Hunedoara avea capital propriu negativ de 1 082,6 milioane RON (232,7 milioane EUR). Până la sfârșitul anului 2017, capitalul propriu negativ s-a dublat, ajungând la 2 842,7 milioane RON (611,18 milioane EUR). Începând cu 2013, profitul din exploatare a fost negativ, iar societatea nu a avut un flux de numerar neangajat pentru rambursarea datoriei financiare și realizarea plăților, fără a include datoriile suplimentare față de organismele necomerciale de stat, cum ar fi, de exemplu, autoritățile fiscale.

([16]) CE Hunedoara, rapoarte emise de Consiliul de administrație pentru 2013, 2014 și 2015, disponibile la adresa: http://www.cenhd.ro/index.php/situatii-financiare/.

([17]) Rapoartele anuale ale OPCOM pentru 2013, 2014 și 2015, disponibile la adresa: https://www.opcom.ro/compania/compania.php?lang=ro&id=6.

([18]) A se vedea, de exemplu, factorii de sarcină raportați în Decizia SA.38760 (2016/C) (JO C 46, 5.2.2016, p. 19).

([19]) http://www.cenhd.ro/images/File/Situatii%20financiare/2013/Raportul%20administratorilor%20-%202013.pdf, p. 3.
http://www.cenhd.ro/images/File/Situatii%20financiare/2014/Raportul%20administratorilor%20-%202014.pdf, p. 3.
http://www.cenhd.ro/images/File/Situatii%20financiare/2015/Raportul%20administratorilor%20-%202015.pdf, p. 11.

Tabelul 2

Rezultatele financiare ale CE Hunedoara în perioada 2012-2017

Milioane RON	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Venituri totale	249,4	1 061,1	691,5	574,74	448,4	568,7
Profit/Pierdere din exploatare (EBITDA)	20,2	– 167,1	– 341,7	– 1 647,6	– 838,2	– 744,6
Profit net/Pierdere netă	37,9	– 147,6	– 352,3	– 1 661,6	– 858,4	– 768,8
Capital social vărsat	203,4	349,8	354,5	354,5	354,5	354,5
Capitaluri – total	678,7	980,1	629,3	– 1 082,6	– 2 071,3	– 2 842,7
Datorii pe termen lung	170,0	269,5	258,7	270,5	245,4	237,4
Alte datorii curente, inclusiv datorii fiscale	72,3	243,2	371,6	726,7	922,2	1 099,1

Sursa: www.cenhd.ro, conform rapoartelor financiare disponibile public, accesate în iunie 2018.

(22) Cel mai târziu în aprilie 2015, CE Hunedoara a îndeplinit criteriile pentru a face obiectul unei proceduri colective de insolvență în temeiul legislației române ([20]). În ianuarie 2016, CE Hunedoara a făcut temporar obiectul unei proceduri de insolvență. În martie 2016, administratorul judiciar al CE Hunedoara a publicat un raport („raportul administratorului judiciar") conținând informații cu privire la pasivele societății, din care a reieșit că CE Hunedoara avea o datorie de circa 2 360 de milioane RON (aproximativ 507,4 milioane EUR) față de diferite organisme de stat. Această sumă se referea, printre altele, la împrumuturile vizate de prezenta decizie, precum și la amenzile aplicate de Agenția pentru Protecția Mediului pentru neachiziționarea de certificate de emisii de carbon și de certificate verzi și la alte datorii față de stat și la bugetul asigurărilor sociale. Potrivit României, Agenția pentru Protecția Mediului a solicitat, de asemenea, plata unor sume datorate de CE Hunedoara față de aceasta, la fel ca alți creditori privați.

(23) Astfel cum arată poziția capitalului propriu al CE Hunedoara, societatea este practic în faliment, însă continuă să funcționeze în pofida neplății majorității datoriilor sale și a obligațiilor sale fiscale. Conform informațiilor furnizate de România, în baza normelor naționale aplicabile, procesul de lichidare a CE Hunedoara ar putea dura cel puțin trei ani în cazul dacă ar fi inițiat de statul român în calitatea sa de acționar și principal creditor al CE Hunedoara. Până în prezent, cererile de deschidere a procedurii de insolvență depuse la Tribunalul Comercial nu au condus la declararea insolvenței permanente a CE Hunedoara.

2.4. **Împrumuturile acordate CE Hunedoara**

(24) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a examinat cinci împrumuturi finanțate sau susținute din fonduri publice acordate CE Hunedoara sau care au adus beneficii CE Hunedoara pentru activitatea sa actuală de producere a energiei electrice și care, până la 30 iunie 2016, au generat o datorie restantă către statul român în valoare totală de 337 107 835 RON (aproximativ 72,48 milioane EUR), inclusiv împrumutul nerambursat, dobânda, penalitățile pentru plățile efectuate cu întârziere și alte costuri. Tabelul 3 de mai jos prezintă informațiile actualizate din partea României privind capitalul restant al împrumuturilor respective la 31 martie 2018.

(25) În urma deciziei de inițiere a procedurii, autoritățile române au furnizat contractele de împrumut, conform cărora principalii termeni și condiții ale împrumuturilor au fost inițial următoarele:

(a) Împrumutul acordat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare („BIRD"), garantat de statul român prin Ministerul Finanțelor Publice – „împrumutul acordat de BIRD"

(26) Acest împrumut a vizat proiectul de reabilitare și modernizare a blocului energetic nr. 3 de la CET Mintia.

(27) În acest scop, în august 1995, Regia Autonomă de Electricitate „RENEL" a contractat un împrumut de la Banca Mondială în valoare de 110 000 000 USD, din care o sumă de 33 500 000 USD a fost anulată ulterior, în februarie 2001. Până la 17 mai 2001, când acordul a fost suspendat de BIRD, au fost efectuate trageri din credit în valoare totală de 10 930 016 USD.

([20]) Decizia privind ajutorul pentru salvare din 21 aprilie 2015, considerentele 14, 16 și 17.

(28) La 31 mai 2002, BIRD a reluat acordul de împrumut cu Electrocentrale Deva. Acest acord a fost garantat de Guvernul României și a prevăzut că Electrocentrale Deva putea dispune de o sumă maximă de 69 908 805 USD (din care o sumă de 1 162 752 USD a fost anulată ulterior în februarie 2005).

(29) Data scadenței împrumutului a fost 1 noiembrie 2015, iar calendarul plăților a prevăzut o rambursare în tranșe semestriale (care trebuiau plătite în mai și noiembrie) pe o perioadă de 14 ani, începând din 2002.

(30) Rata dobânzii a fost egală cu costul împrumuturilor calificate și a fost determinată pe baza semestrului precedent plus o jumătate de punct procentual; în plus, pentru sumele pentru care nu au fost efectuate trageri din credit, Electrocentrale Deva trebuia, de asemenea, să plătească un comision de angajament de 0,25 %.

(b) Împrumut acordat de Banca Comercială Română („BCR"), contractat de Ministerul Finanțelor în beneficiul CE Hunedoara - „împrumutul acordat de BCR"

(31) Acest împrumut a fost contractat pentru finanțarea a 25 % dintr-un proiect mai amplu denumit „Centrala Electrică Paroșeni" cu privire la instalația de desulfurare a gazelor reziduale și la modificarea tehnologiei de colectare, transportare și depozitare a zgurii și cenușii. Finanțarea celorlalte părți a fost asigurată printr-un împrumut acordat de BRD [care a acoperit 25 % din costurile totale – informații privind acest împrumut sunt furnizate la litera (d) de mai jos] și printr-un împrumut al Băncii Europene de Investiții („BEI") (pentru 50 % din costurile totale; acest împrumut nu a făcut obiectul deciziei de inițiere a procedurii).

(32) Prin intermediul unui acord de împrumut încheiat la 3 decembrie 2013 între BCR și Ministerul Finanțelor Publice, banca a acordat un împrumut de investiții debitorului, care ulterior l-a acordat mai departe CE Hunedoara prin intermediul unui acord de împrumut subsidiar încheiat la 5 decembrie 2013.

(33) Acordul de împrumut și acordul de împrumut subsidiar au vizat aceeași valoare a principalului împrumutului de 83 485 450 RON (aproximativ 17 950 000 EUR) care a fost acordat inițial de către bancă Ministerului Finanțelor Publice și, ulterior, de către acesta din urmă în beneficiul CE Hunedoara.

(34) Scadența împrumutului a fost de 15 ani, cu o perioadă de grație de trei ani. Calendarul plăților a prevăzut o rambursare în 25 de tranșe semestriale egale. Rata dobânzii a fost stabilită la 4,20 % pe an.

(35) Garanțiile reale asociate acestui credit acordat de BCR, care însă au reprezentat, de asemenea, garanții reale pentru împrumutul acordat de BRD în valoare de 14 700 000 EUR (și anume, 68 369 000 RON), abordat la litera (d) de mai jos, precum și pentru un împrumut acordat de BEI în valoare de 32 650 000 EUR (și anume, 151 855 150 RON), care nu a făcut obiectul deciziei de inițiere a procedurii, au fost stabilite cu titlu de ipotecă asupra bunurilor imobile și mobile ale CE Hunedoara cu o valoare totală de 93 323 204 EUR (și anume, 417 481 353,09 RON).

(36) În ceea ce privește acest împrumut acordat de BCR, CE Hunedoara urma, de asemenea, să plătească Ministerului Finanțelor Publice un comision de risc de 2,5 %, și anume 448 750 EUR, împărțit în opt tranșe egale, pentru „Fondul de risc pentru datoria publică guvernamentală".

(c) Împrumutul acordat de Banca Română pentru Dezvoltare („BRD"), contractat de Ministerul Finanțelor Publice și subordonat CE Hunedoara – „împrumutul acordat de BRD"

(37) Acest împrumut a fost contractat pentru finanțarea proiectului „Centrala Electrică Paroșeni".

(38) Prin intermediul unui acord de finanțare încheiat la 19 mai 2014 între BRD și Ministerul Finanțelor Publice, banca a acordat un împrumut debitorului, care ulterior l-a acordat mai departe CE Hunedoara prin intermediul unui acord de împrumut subsidiar încheiat la 5 iunie 2014.

(39) Acordul de finanțare menționat mai sus și acordul de împrumut subsidiar au vizat aceeași valoare a principalului împrumutului de 68 371 170 RON (aproximativ 14 700 000 EUR) care a fost acordat inițial de către bancă Ministerului Finanțelor Publice și, ulterior, de către acesta din urmă în beneficiul CE Hunedoara.

(40) Scadența împrumutului a fost de 15 ani, cu o perioadă de grație de trei ani. Calendarul plăților a prevăzut o rambursare în 25 de tranșe semestriale egale. Rata dobânzii a fost stabilită la 3,79 % pe an.

(41) Garanțiile reale asociate acestui credit acordat de BRD, care însă au reprezentat, de asemenea, garanții reale pentru împrumutul acordat de BCR în valoare de 17 950 000 EUR (aproximativ 83 485 450 RON), abordat la litera (c) de mai sus, precum și pentru un împrumut acordat de BEI în valoare de 32 650 000 EUR (aproximativ 151 855 150 RON), care nu a făcut obiectul deciziei de inițiere a procedurii, au fost stabilite cu titlu de ipotecă asupra bunurilor imobile și mobile cu o valoare totală de 93 323 204 EUR (aproximativ 417 481 353,09 RON).

(42) În ceea ce privește acest împrumut acordat de BRD, CE Hunedoara urma, de asemenea, să plătească Ministerului Finanțelor Publice un comision de risc de 2,5 %, și anume 367 000 EUR, împărțit în opt tranșe egale, pentru „Fondul de risc pentru datoria publică guvernamentală".

(43) Împrumutul acordat de BRD și împrumutul acordat de BCR au finanțat investițiile pentru asigurarea conformității cu legislația de mediu a centralei Paroșeni (standardele Uniunii stabilite în Directiva privind emisiile industriale). Astfel de investiții nu puteau genera producții suplimentare sau reduce costurile de producție care să permită obținerea de venituri suplimentare din exploatare pentru rambursarea împrumuturilor. Acestea erau doar o condiție prealabilă pentru ca centrala să își continue activitatea. De fapt, recurgerea la împrumuturi private acordate statului român și, ulterior, de către acesta în scopul de a finanța activitățile de asigurare a conformității cu legislația de mediu în perioada 2013-2014 a urmat unui caz în care România a furnizat subvenții pentru același tip de instalație (de desulfurare a gazelor de ardere) pentru alte centrale termice în 2010 (CE Turceni) și în 2011 (CE Craiova II) și în privința căruia au avut loc schimburi de informații cu autoritățile române în 2012 ([21]). Este așadar necesar să se considere că împrumutul acordat de BRD și împrumutul acordat de BCR, transferate de către stat și asigurând finanțarea conformității cu legislația de mediu, au fost *de facto* subvenții, ca și în cazul predecesorilor pentru alte centrale în 2011 și 2012.

(d) Împrumutul acordat pentru plata ajutorului incompatibil a cărui recuperare a fost solicitată prin decizia privind ajutorul incompatibil; capital și dobândă – „împrumutul pentru rambursarea ajutorului incompatibil”

(44) În baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11 din 13 mai 2015 privind acordarea unui împrumut către CE Hunedoara S.A., la 9 iunie 2015 a fost încheiată o convenție de împrumut între Ministerul Finanțelor Publice, CE Hunedoara și Ministerul Energiei, Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Mediului de Afaceri.

(45) Prin convenția de împrumut menționată mai sus, s-a acordat CE Hunedoara un împrumut cu o valoare a principalului de 34 785 015 RON (aproximativ 7 478 778 EUR). Acest împrumut a fost utilizat pentru a rambursa ajutorul incompatibil menționat în considerentul 5.

(46) Scadența împrumutului a fost de 90 de zile, prin urmare, acesta a fost scadent la 8 septembrie 2015. Rata convenită a dobânzii împrumutului a fost stabilită la valoarea ROBOR la trei luni plus 5 %, și anume 6,27 % pe an și s-a stabilit să rămână fixă pe întreaga durată de derulare a împrumutului.

(47) În conformitate cu articolul 2 alineatul (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11 din 13 mai 2015 menționată mai sus, garanțiile reale au fost stabilite la valoarea de 49 380 000 RON (aproximativ 10 616 700 EUR), și anume 120 % din cuantumul împrumutului.

(e) Împrumutul reprezentând ajutor acordat în conformitate cu decizia privind ajutorul pentru salvare și dobânda – „împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare”

(48) În baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 22 din 24 iunie 2015 privind acordarea unui împrumut către CE Hunedoara S.A., la 14 iulie 2015 a fost încheiată o convenție de împrumut între Ministerul Finanțelor Publice, CE Hunedoara și Ministerul Energiei, Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Mediului de Afaceri.

(49) Prin convenția de împrumut menționată mai sus s-a acordat CE Hunedoara un împrumut cu o valoare a principalului de 167 000 000 RON (aproximativ 35 905 000 EUR), împărțit în două tranșe; prima tranșă în valoare de 98 476 900 RON (aproximativ 21 172 533 EUR) a fost acordată la 20 iulie 2015, în timp ce a doua tranșă de 68 523 100 RON (aproximativ 14 732 466 EUR) nu a mai fost acordată deoarece CE Hunedoara nu a rambursat un alt împrumut, care a fost acordat în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/2015 și care a vizat rambursarea sumei prevăzute în decizia privind ajutorul incompatibil [a se vedea litera (d) de mai sus].

(50) Scadența împrumutului reprezentând ajutor pentru salvare a fost de șase luni, și anume pentru perioada aprilie-septembrie 2015; cu toate acestea, din motivele explicate mai sus, CE Hunedoara a primit doar prima tranșă a împrumutului.

(51) Rata convenită a dobânzii împrumutului a fost stabilită la valoarea ROBOR la șase luni plus 5 %, și anume 6,57 % pe an și s-a stabilit să rămână fixă pe întreaga durată de derulare a împrumutului.

(52) În conformitate cu articolul 3 alineatul (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 22 din 24 iunie 2015 menționată mai sus, garanțiile reale au fost stabilite la valoarea de 123 960 000 RON (aproximativ 26 651 400 EUR), și anume 120 % din cuantumul împrumutului.

2.5. **Motivele care au condus la inițierea procedurii**

(53) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a constatat, cu titlu preliminar, că cele cinci împrumuturi finanțate sau susținute din fonduri publice, acordate CE Hunedoara sau în beneficiul acesteia, ar putea constitui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, cu o valoare totală încă nerambursată de 337 de milioane RON (aproximativ 73 de milioane EUR) la 30 iunie 2016.

([21]) SA. 33812 (2012/NN) – România – Ajutor de stat ilegal pentru proiectele de mediu obligatorii.

(54) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia și-a exprimat, de asemenea, îndoielile privind măsura în care au fost îndeplinite condițiile de compatibilitate cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE pentru ajutorul de restructurare prevăzut în Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare. Comisia a subliniat că autoritățile române nu au prezentat un plan de restructurare valabil sau un plan de lichidare clar într-un termen rezonabil pentru societate și că nu a putut fi identificată o contribuție cuantificabilă și valabilă din partea CE Hunedoara la costurile de restructurare și nici măsuri de limitare a denaturării concurenței, care reprezintă condiții necesare pentru ca ajutorul de restructurare să respecte Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare. În cele din urmă, CE Hunedoara nu a rambursat nici ajutorul pentru salvare, nici împrumutul care i-a permis să ramburseze ajutorul incompatibil anterior.

(55) În decizia de inițiere a procedurii, pentru a permite o evaluare a măsurii în care împrumuturile în cauză ar fi fost disponibile pentru CE Hunedoara pe pieţele financiare și ar fi fost acordate în condiții de piață, Comisia a solicitat României să transmită:

— considerațiile privind bonitatea financiară, valorile de referință ale pieței și ratingurile CE Hunedoara, pe care autoritățile române le-au luat în considerare pentru stabilirea și determinarea condițiilor sprijinului lor, pe baza unor documente justificative de la momentul acordării, subordonării sau garantării fiecărui împrumut;

— dovezi privind ofertele de împrumuturi către CE Hunedoara realizate de instituții financiare sau bănci de pe piață între 2012 și 2016, precizând dacă a fost solicitată o garanție publică sau de stat, și

— toate informațiile care pot contribui la evaluarea celor cinci împrumuturi.

3. **OBSERVAȚIILE ROMÂNIEI**

(56) În observațiile sale privind decizia Comisiei de inițiere a procedurii, România a transmis informații și o serie de observații, după cum urmează.

3.1. **Observații privind capitalul restant și sumele datorate cu privire la cele cinci împrumuturi**

(a) Împrumutul acordat de BIRD

(57) Începând cu tranșa scadentă în noiembrie 2014, din cauza dificultăților sale financiare, CE Hunedoara nu a mai putut să efectueze plățile și a solicitat garantului său, Ministerului Finanțelor Publice, să plătească în schimb tranșele rămase.

(58) Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de garant al CE Hunedoara, a plătit cele trei tranșe rămase (și anume, noiembrie 2014, mai 2015 și noiembrie 2015) și a calculat penalitățile și dobânzile de întârziere pe care i le datora CE Hunedoara. Datoria restantă a CE Hunedoara față de Ministerul Finanțelor Publice (care a inclus cele trei tranșe, precum și penalitățile și dobânzile aferente) s-a ridicat la suma de 60 711 568 RON (aproximativ 13 052 987 EUR) la 31 martie 2018.

(b) Împrumutul acordat de BCR

(59) Începând cu octombrie 2015, din cauza dificultăților financiare, CE Hunedoara a informat Ministerul Finanțelor Publice că nu își va mai putea onora plățile. La 31 decembrie 2017, CE Hunedoara datora Ministerului Finanțelor Publice suma de 5 343 411 EUR (aproximativ 24 853 078 RON), corespunzând sumelor datorate cu titlu de principal, dobândă și comision de risc, la care se adăuga o sumă suplimentară de 564 163 EUR (aproximativ 2 763 553 RON) cu titlu de penalități și dobândă de întârziere.

(60) La 31 martie 2018, din valoarea principalului de 17 950 000 EUR (aproximativ 83 485 450 RON), fusese rambursată suma de 2 154 000 EUR (aproximativ 10 018 254 RON), prin urmare, era încă datorată suma de 15 796 000 EUR (aproximativ 73 467 196 RON).

(c) Împrumutul acordat de BRD

(61) Începând cu februarie 2016, din cauza dificultăților financiare, CE Hunedoara a informat Ministerul Finanțelor Publice că nu își va mai putea onora plățile. La 31 martie 2018, CE Hunedoara datora Ministerului Finanțelor Publice suma de 3 000 357 EUR (aproximativ 13 955 150 RON), corespunzând sumelor datorate cu titlu de principal, dobândă, comision de risc și penalități și dobândă de întârziere.

(62) La 31 martie 2018, din valoarea principalului de 14 700 000 EUR (aproximativ 68 371 170 RON), fusese rambursată suma de 1 764 000 EUR (aproximativ 8 204 364 RON), prin urmare, era încă datorată suma de 12 936 000 EUR (aproximativ 60 166 806 RON).

(d) Împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil

(63) La 8 septembrie 2015, când împrumutul a devenit scadent și nu a fost plătit, dobânda de întârziere a fost calculată și acumulată de Ministerul Finanțelor Publice pentru fiecare zi de întârziere. La 31 martie 2018, datoria restantă a CE Hunedoara aferentă acestui împrumut se ridica la 42 339 794,26 RON (aproximativ 9 103 055 EUR), constând în valoarea principalului de 34 785 015 RON (aproximativ 7 478 778 EUR), dobânda pentru împrumut în valoare de 545 255,11 RON (aproximativ 117 229 EUR) și dobânda de întârziere de 7 009 525,58 RON (aproximativ 1 507 048 EUR).

(e) Împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare

(64) Din suma de 98 476 900 RON (aproximativ 21 172 533 EUR) reprezentând prima tranșă, CE Hunedoara a utilizat numai 93 450 841,17 RON (aproximativ 20 091 930 EUR) și a returnat Ministerului Finanțelor Publice diferența de 5 026 058,86 RON (aproximativ 1 080 602 EUR). La 31 martie 2018, datoria restantă a CE Hunedoara aferentă acestui împrumut se ridica la 112 579 946,05 RON (aproximativ 24 204 688 EUR), constând în valoarea principalului de 93 450 841,17 RON (aproximativ 20 091 930 EUR), dobânda pentru împrumut în valoare de 3 306 854,30 RON (aproximativ 710 973 EUR) și dobânda de întârziere de 15 822 250,68 RON (aproximativ 3 401 783 EUR).

Tabelul 3

Informații din partea României cu privire la capitalul restant și sumele datorate corespunzătoare celor cinci împrumuturi la 31 martie 2018

	Împrumutul acordat de BIRD	Împrumutul acordat de BCR	Împrumutul acordat de BRD	Împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil	Împrumutul reprezentând ajutor de salvare
Data acordării	31.5.2002	5.12.2013	5.6.2014	9.6.2015	14.7.2015
Împrumutul inițial	68,75 milioane USD	17,95 milioane EUR	14 milioane EUR	34,8 milioane RON	98,5 milioane RON
Împrumutul nerambursat la data de 31.3.2018	0	15,79 milioane EUR (73,5 milioane RON)	12,9 milioane EUR (60,1 milioane RON)	34,8 milioane RON	93,4 milioane RON
Datoria către Ministerul de Finanțe la data de 31.3.2018 împrumut nerambursat, penalități & dobânzi	60,7 milioane RON (13,1 milioane EUR)	5,3 milioane EUR (24,9 milioane RON)	3,0 milioane EUR (13,9 milioane RON)	42,3 milioane RON	112,6 milioane RON

3.2. **Alte observații**

(65) În primul rând, România a oferit o clarificare cu privire la împrumutul reprezentând ajutorul pentru salvare aprobat prin decizia Comisiei din 21 aprilie 2015. Astfel cum s-a arătat, de asemenea, în decizia de inițiere a procedurii, la momentul în care a fost aprobat împrumutul pentru salvare România s-a angajat să transmită, în termen de cel mult șase luni de la data deciziei privind ajutorul pentru salvare, fie: (i) dovada că împrumutul a fost rambursat sau (ii) un plan de restructurare valabil sau (iii) un plan de lichidare justificat care stabilește etapele care conduc la lichidarea CE Hunedoara, într-un termen rezonabil, fără acordarea altor ajutoare. În acest sens, România a confirmat faptul că a optat, într-adevăr, pentru alternativa restructurării CE Hunedoara.

(66) În al doilea rând, în ceea ce privește decizia de inițiere a procedurii, România a susținut că, în opinia sa, împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare aprobat prin decizia privind ajutorul pentru salvare nu a acordat beneficiarului niciun avantaj economic real (și anume, în favoarea CE Hunedoara). România a susținut că împrumutul a fost acordat în concordanță cu condițiile existente pe piața bancară, și anume pe baza unei analize economico-financiare efectuate de EximBank; în plus, garanțiile impuse de Autoritatea Națională de Administrare Fiscală au luat în considerare valoarea de piață a garanției reale, care a acoperit cel puțin 120 % din valoarea creditului.

(67) În al treilea rând, în ceea ce privește procesul de lichidare a CE Hunedoara și separarea juridică între activitatea de minerit și activitatea de producție a energiei electrice, România a explicat că: (i) lipsa resurselor financiare, (ii) faptul că CE Hunedoara a intrat temporar în insolvență, la cererea societății, de două ori în 2016 și ulterior a fost scoasă din insolvență de fiecare dată, precum și (iii) faptul că, ulterior, instanțele naționale, la data la care România a transmis observațiile, încă nu se pronunțaseră cu privire la o altă cerere de deschidere a procedurii insolvenței constituie motive care au împiedicat separarea juridică a activității de minerit cărbune de activitatea de producție a energiei electrice.

(68) România a explicat că separarea juridică presupune parcurgerea anumitor etape procedurale prevăzute de lege și că, în absența oricăror opoziții din partea terților interesați, procesul va dura în mod normal între șase și nouă luni. De asemenea, România a subliniat faptul că există totuși evidențe contabile separate pentru activitatea de minerit și activitatea de producție a energiei electrice și că ajutorul pentru salvare va fi utilizat exclusiv pentru sectorul energetic, astfel cum rezultă, de asemenea, din notificarea ajutorului pentru salvare.

(69) În al patrulea rând, în ceea ce privește decizia de inițiere a procedurii referitoare la condițiile de acordare a ajutorului pentru furnizorii de servicii de interes economic general („SIEG"), România a susținut că CE Hunedoara ar fi un furnizor de servicii indispensabile pentru funcționarea sistemului electroenergetic național, ceea ce permite într-adevăr societății să primească compensații, în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare ([22]). În acest sens, România a adăugat că informațiile necesare pentru definirea SIEG, modul de încredințare, calculul compensației și durata au început să fie furnizate Comisiei începând cu 2016 și ar fi aproape finalizate.

(70) În al cincilea rând, România a susținut, de asemenea, că, în conformitate cu studiile realizate de Compania Națională de Transport a Energiei Electrice Transelectrica S.A., oprirea celor două centrale electrice, Mintia și Paroșeni, ar avea o influență negativă asupra funcționării sistemului electroenergetic național.

(71) În al șaselea rând, potrivit estimărilor României, se preconizează că alte unități de producere a energiei electrice vor deveni indisponibile în viitorul foarte apropiat din cauza intrării în vigoare a Deciziei de punere în aplicare (UE) 2017/1442 a Comisiei ([23]).

(72) Cu toate acestea, România nu a furnizat informații care să ateste evaluarea *ex ante* efectuată de autoritățile române sau de actorii de pe piață înainte de acordarea împrumuturilor și nu a furnizat dovezi justificative pentru compatibilitatea împrumuturilor cu normele privind ajutoarele de stat.

(73) În observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii, România nu a contestat faptul că împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare, împrumutul acordat pentru rambursarea ajutorului incompatibil și celelalte trei împrumuturi reprezintă resurse de stat și sunt imputabile statului.

4. **EVALUAREA AJUTORULUI**

(74) Prezenta decizie vizează cele cinci împrumuturi finanțate sau susținute din fonduri publice, descrise în secțiunea 2.4.

(75) Prezenta decizie nu aduce atingere evaluării altor măsuri de sprijin acordate în favoarea CE Hunedoara. Aceasta include, în special, amânarea sau anularea datoriilor de către organismele publice în beneficiul direct al CE Hunedoara, astfel cum se menționează în decizia de inițiere a procedurii, precum și abandonarea sau anulările anticipate ale datoriilor publice ale Companiei Naționale a Huilei S.A. Petroșani înainte de lichidarea acesteia, în cazul în care CE Hunedoara ar fi considerată succesorul economic al acesteia din urmă.

(76) Comisia va examina mai întâi dacă cele cinci măsuri în cauză implică ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Comisia va examina ulterior dacă ajutorul a fost deja pus în aplicare și dacă un astfel de ajutor ar putea fi compatibil cu piața internă.

(77) Ca observație preliminară, Comisia nu este de acord cu observațiile României în ceea ce privește împrumuturile acordate de BCR și BRD. În primul rând, în timp ce România a plătit efectiv o parte din valoarea principalului către BCR și, respectiv, BRD (în calitatea sa de debitor), acest lucru nu este valabil pentru CE Hunedoara, întrucât aceasta din urmă nu a plătit statului român nicio parte din principal (pentru împrumuturile subordonate), astfel încât, în realitate, întregul capital inițial (al împrumuturilor subordonate) și nu doar o parte din acesta rămâne încă restant. În al doilea rând, Comisia nu este de acord nici cu observațiile României cu privire la sumele datorate Ministerului Finanțelor Publice la 31 martie 2018 pentru cele două împrumuturi; în fapt, astfel cum se explică mai jos, Comisia consideră că sumele principalului împrumuturilor (subordonate) acordate de BCR și BRD (și nu doar tranșele principalului de plătit până la 31 martie 2018, în conformitate cu calendarul plăților), sunt deja datorate în totalitate de către CE Hunedoara statului român.

4.1. **Existența unui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE**

(78) Articolul 107 alineatul (1) din TFUE prevede că „sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre".

([22]) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2018 și Hotărârea Guvernului nr. 760/2017.

([23]) Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/1442 a Comisiei din 31 iulie 2017 de stabilire a concluziilor privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) pentru instalațiile de ardere de dimensiuni mari, în temeiul Directivei 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 212, 17.8.2017, p. 1).

(79) Prin urmare, pentru ca o măsură să fie calificată drept ajutor în sensul acestei dispoziții, este necesar să fie îndeplinite condițiile următoare în mod cumulativ: (i) măsura trebuie să fie imputabilă statului și să fie finanțată din resurse de stat; (ii) aceasta trebuie să confere un avantaj beneficiarului său; (iii) avantajul trebuie să fie selectiv și (iv) măsura trebuie să denatureze concurența sau să amenințe să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

4.1.1. *Resurse de stat și imputabilitatea statului*

(80) Astfel cum a statuat Curtea ([24]), pentru ca măsurile să fie calificate drept ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, (a) acestea trebuie să provină din resurse de stat, acordate direct sau indirect de către orice organism intermediar care acționează în virtutea competențelor care îi sunt conferite și (b) acestea trebuie să fie imputabile statului. Noțiunea de stat membru include autoritățile publice de la toate nivelurile, indiferent dacă este vorba despre o autoritate națională, regională sau locală ([25]).

(81) În ceea ce privește împrumutul acordat de BIRD, România a explicat că acest împrumut a fost rezultatul unui acord semnat la 31 mai 2002 între BIRD și Electrocentrale Deva, predecesorul legal al CE Hunedoara. Acest împrumut a fost garantat de Guvernul României. Conform jurisprudenței ([26]), crearea unui risc concret de a impune o sarcină suplimentară pentru stat în viitor, printr-o garanție sau o ofertă contractuală, este suficientă în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Ca atare, garanția împrumutului acordat de BIRD a implicat resurse provenind din bugetul de stat.

(82) În ceea ce privește împrumutul acordat de BCR, România a confirmat că acest împrumut era rezultatul unui contract încheiat la 3 decembrie 2013 între BCR și Ministerul Finanțelor Publice pentru finanțarea unui sfert din proiectul de investiții „Centrala Electrică Paroșeni". Acest împrumut a fost acordat mai departe către CE Hunedoara prin intermediul unui acord de împrumut subsidiar încheiat la 5 decembrie 2013. Ca atare, acordul de împrumut subsidiar (legat de împrumutul acordat de BCR și contractat de statul român) a fost oferit CE Hunedoara din resurse provenind din bugetul de stat.

(83) În ceea ce privește împrumutul acordat de BRD, România a confirmat că acest împrumut a fost rezultatul unui acord semnat la 19 mai 2014 între BRD și Ministerul Finanțelor Publice. Împrumutul a fost acordat de bancă debitorului, care l-a acordat mai departe către CE Hunedoara prin intermediul unui acord de împrumut subsidiar încheiat la 5 iunie 2014 pentru finanțarea unui alt sfert din proiectul „Centrala Electrică Paroșeni". Ca atare, acordul de împrumut subsidiar (legat de împrumutul acordat de BRD și contractat de statul român) a fost oferit CE Hunedoara din resurse provenind din bugetul de stat.

(84) Împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare, inclusiv partea prelungită și nerambursată a acestuia, și împrumutul pentru rambursarea ajutorului incompatibil implică resurse de stat, întrucât acestea au fost furnizate din fonduri rezervate din bugetul de stat și provenite din acesta.

(85) Diferitele acte prin care Ministerul Finanțelor Publice a contractat, subordonat sau garantat împrumuturi în beneficiul CE Hunedoara, fie din proprie inițiativă, în virtutea competențelor statului care i-au fost conferite sau la indicația Consiliului de Miniștri al României, sunt imputabile statului român.

(86) Pe baza celor menționate mai sus, Comisia concluzionează că cele cinci împrumuturi în cauză implică resurse de stat și sunt imputabile statului român.

4.1.2. *Avantajul economic*

(87) Articolul 107 alineatul (1) din TFUE prevede că, pentru a fi definită ca ajutor de stat, o măsură trebuie să favorizeze anumite întreprinderi sau producția anumitor bunuri. Împrumuturile sau garanțiile furnizate de stat, în mod direct sau indirect, pot favoriza întreprinderea beneficiară atunci când acestea oferă finanțare pe care beneficiarul nu ar putea să o obțină pe piețele financiare în aceleași condiții sau nu ar putea să o obțină deloc. Pentru a verifica dacă o întreprindere a beneficiat de un avantaj economic, Comisia aplică criteriul „principiului operatorului economic privat în economia de piață". Conform acestui principiu, evaluarea se concentrează pe tranzacția din perspectiva unui creditor/investitor privat prudent ipotetic, aflat într-o situație cât mai apropiată de cea a statului ([27]).

(88) În cazul de față, statul român este atât creditor, cât și principalul acționar al CE Hunedoara. În acest context, România ar putea să acorde sau să garanteze un împrumut sau o garanție care să respecte principiul operatorului economic privat în economia de piață în mod individual în cazul în care clauzele acordării împrumutului sunt în conformitate cu condițiile pieței, cu condiția să existe probabilitatea unei rambursări față de acționar sau a unei creșteri a profitului într-o altă formă.

([24]) A se vedea cauza C-482/99, Franța/Comisia (Stardust Marine), ECLI:EU:C:2002:294.
([25]) Cauza C-248/84, Germania/Comisia, ECLI:EU:C:1987:437, punctul 17.
([26]) Hotărârea Curții de Justiție din 19 martie 2013, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia și alții, cauzele conexate C-399/10 P și C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, punctele 137, 138 și 139.
([27]) Cauza C-300/16 P, Comisia/Frucona Košice, ECLI:EU:C:2017:706, punctul 28.

(89) Prin urmare, evaluarea condițiilor în care împrumuturile sunt acordate de un acționar trebuie să ia în considerare eventualele profituri din participațiuni pe care acționarul le poate preconiza în mod rezonabil în calitatea sa de acționar. În cazul de față, având în vedere (i) cifrele financiare ale CE Hunedoara prezentate în tabelul 2, (ii) costurile marginale de producție semnificativ mai mari ale CE Hunedoara față de prețurile pieței și (iii) istoricul societăților predecesoare, este evident că statul român sau orice investitor de piață aflat într-o poziție similară cu cea a statului nu s-ar fi putut aștepta la vreun profit sub formă de dividende sau câștiguri de capital din participația sa în CE Hunedoara începând cu 2013.

(90) În primul rând, pentru cele trei împrumuturi acordate de BCR, BRD și BIRD contractate sau garantate de Ministerul Finanțelor Publice din România în beneficiul CE Hunedoara, trebuie să se ia în considerare situația financiară a societății și istoricul predecesorilor săi, astfel cum ar fi fost examinate de către orice creditor sau investitor prudent de pe piață. Chiar și înainte de aprilie 2015, când CE Hunedoara nu părea să aibă acces la finanțare în condițiile pieței, societatea a înregistrat în mod constant pierderi începând din primul său an de funcționare deplină, când deja deținea minele de cărbune și unitățile de producere a energiei electrice.

(91) În al doilea rând, în ceea ce privește împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil, în decizia de inițiere a procedurii s-a constatat că un avantaj economic de natură similară (în legătură cu împrumutul de salvare) a fost oferit CE Hunedoara, în calitatea sa de societate succesoare care exploatează activele de producere a energiei electrice aparținând Electrocentrale Paroșeni și Electrocentrale Deva, prin intermediul ajutorului de stat care a făcut obiectul deciziei privind ajutorul incompatibil adoptate la 20 aprilie 2015 și, prin deducție, prin intermediul împrumutului din fonduri publice acordat CE Hunedoara pentru rambursarea ajutorului. Împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil a fost acordat într-un moment în care, potrivit României, CE Hunedoara îndeplinea criteriile pentru a face obiectul procedurii de insolvență în conformitate cu legislația română și, prin urmare, este exclus ca societatea să fi găsit o astfel de finanțare în condițiile pieței.

(92) În al treilea rând, în ceea ce privește împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare, astfel cum s-a subliniat în decizia de inițiere a procedurii, autoritățile române au declarat că CE Hunedoara nu a fost în măsură să îl obțină de la băncile comerciale și, în general, au recunoscut că acesta oferă un avantaj (selectiv) ([28]). Partea prelungită și încă nerambursată a împrumutului reprezentând ajutor pentru salvare păstrat de CE Hunedoara constituie, de asemenea, un avantaj economic pe care societatea nu l-ar putea obține în condițiile pieței, de exemplu prin refinanțarea și rambursarea părții de împrumut nerambursate cu un împrumut de la o bancă comercială.

(93) În observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii, România a susținut că intenționa, într-adevăr, să restructureze CE Hunedoara și să transforme împrumutul de salvare într-o parte a unui ajutor de restructurare. Cu toate acestea, Comisia observă că România nu a prezentat un plan de restructurare valabil, în conformitate cu Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, iar simpla intenție de restructurare nu elimină avantajul acordat prin împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare, întrucât împrumutul nu a fost rambursat în termen de șase luni de la acordarea ajutorului.

(94) De asemenea, România a susținut în observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii că împrumutul de salvare a fost acordat în „condițiile existente pe piața bancară”, în urma analizei realizate de EximBank, și a fost garantat. Cu toate acestea, afirmația este eronată din simplul motiv că CE Hunedoara nu a putut să obțină împrumutul de la băncile comerciale, astfel cum s-a subliniat în considerentele 100 și 101 din prezenta decizie. De asemenea, România nu a furnizat analiza riscului de credit realizată de EximBank.

(95) În al patrulea rând, nici societățile predecesoare ale CE Hunedoara nu au fost în măsură să își onoreze datoriile, din care peste 1,2 miliarde EUR au rămas neplătite în urma lichidării. Fiind o societate creată recent, deși beneficiase de anularea majorității datoriilor societăților Electrocentrale Paroșeni și Electrocentrale Deva și Compania Națională a Huilei S.A. Petroșani, CE Hunedoara nu a reușit să aibă un istoric de creditare fiabil și solid, în absența căruia creditorii în condiții de piață sunt reticenți cu privire la finanțarea operațiunilor. Într-adevăr, cele cinci împrumuturi care fac obiectul prezentei proceduri au fost toate acordate din resurse care aparțin bugetului statului (a se vedea punctul 4.1.1 de mai sus). În schimb, nu există dovezi că vreun creditor privat de pe piață ar fi acordat împrumuturi către CE Hunedoara într-o măsură comparabilă. În pofida invitației adresate României în decizia de inițiere a procedurii de a furniza dovezi privind ofertele de împrumuturi către CE Hunedoara realizate de instituții financiare sau bănci de pe piață între 2012 și 2016, în care să se precizeze dacă s-a solicitat sau nu o garanție publică sau de stat, nu au fost furnizate astfel de oferte sau de dovezi ale unor evaluări pozitive de către creditorii de pe piață.

(96) În al cincilea rând, astfel cum se explică în considerentul 20 de mai sus, activele de producție ale CE Hunedoara au fost, de asemenea, cele exploatate anterior de societățile predecesoare fără ca acestea să beneficieze de îmbunătățiri productive sau tehnologice semnificative care să le permită părților interesate să se aștepte în mod rezonabil la realizarea unor vânzări mai bune sau mai profitabile de energie electrică și termică pe piața energiei

([28]) Decizia privind ajutorul pentru salvare din 21 aprilie 2015, considerentele 30 și 31.

electrice din România. Autoritățile române, în calitate de deținător al tuturor activelor CE Hunedoara și ale societăților sale predecesoare, fiind totodată și creditor principal al acesteia, nu puteau ignora incapacitatea structurală a CE Hunedoara de a genera suficiente profituri din exploatare pentru a-și acoperi datoriile. Acestea au oferit din finanțare publică fondurile pe care CE Hunedoara nu ar fi putut să le obțină, în niciun caz, pe piața financiară.

(97) Toate cele cinci elemente menționate influențează bonitatea financiară a CE Hunedoara și fac neplauzibil faptul că, fără intervenția statului, societatea ar fi găsit creditori interesați în condițiile pieței care să aibă încredere în faptul că aceasta își va rambursa împrumuturile. În mod similar, este puțin probabil ca statul român să fi putut anticipa obținerea de profituri din participația sa în cadrul CE Hunedoara și, în special, din veniturile la care a renunțat atunci când a acordat împrumuturi în beneficiul CE Hunedoara sub condițiile pieței.

(98) În concluzie, împrumuturile în cauză par să fi favorizat CE Hunedoara. Într-adevăr, CE Hunedoara era un debitor cu o istorie de credit dificilă a predecesoarelor sale insolvente și lichidate și nu avea o istorie de credit în perioada 2012-2013, când a fost înființată societatea. CE Hunedoara a înregistrat pierderi din exploatare din ce în ce mai mari care nu i-au permis rambursarea datoriei începând cu perioada 2013-2014 și nu și-a mai îndeplinit obligațiile de plată, ceea ce a determinat ca societatea să facă eventual obiectul unei proceduri de insolvență începând cu 2015. Mai mult, nu există niciun indiciu că autoritățile române au luat măsurile pe care un creditor diligent le-ar lua în timp util pentru a-și recupera creanțele, cum ar fi somarea debitorului să ramburseze împrumuturile sau solicitarea de executare silită a plăților aferente datoriilor neachitate. Deși în ianuarie 2016 a fost depusă cererea de deschidere a procedurii insolvenței împotriva CE Hunedoara (a se vedea considerentul 22), aceasta nu a produs nicio recuperare efectivă până în prezent. Având în vedere situația financiară dificilă a societății și probabilitatea scăzută de rambursare la momentul la care împrumuturile au fost acordate sau prelungite, împrumuturile în cauză au conferit CE Hunedoara un avantaj economic sub formă de finanțare și fonduri pe care altminteri aceasta nu le-ar fi putut obține în condiții de piață.

(99) În ceea ce privește cuantificarea acestui avantaj economic, în considerentul 34 din decizia de inițiere a procedurii, Comisia a făcut trimitere la hotărârea Tribunalului în cauza Larko ([29]), în care se menționează că, în condițiile în care debitorul se află într-o situație financiară delicată, caracterizată în principal prin scăderea cifrei de afaceri, capitalul negativ și incapacitatea de rambursare a împrumuturilor din fonduri proprii, avantajul economic încorporat unui împrumut poate fi egal cu totalul sumei împrumutate, chiar dacă statul doar garantează împrumutul. Autoritățile române nu au furnizat nicio dovadă că CE Hunedoara ar fi avut acces la finanțare în condiții de piață, dovezi care să fi indicat că CE Hunedoara ar fi încercat măcar, chiar și fără a reuși, să se împrumute de pe piață fără sprijin din partea statului.

(100) Astfel cum s-a menționat în considerentul 43, împrumutul acordat de BRD și împrumutul acordat de BCR transferate de statul român pentru finanțarea în vederea conformității cu legislația de mediu în perioada 2013-2014 urmează cazurile în care România a acordat subvenții pentru același tip de instalație (de desulfurare a gazelor de ardere) către alte centrale termice în 2010 (CE Turceni) și în 2011 (CE Craiova II) și a decis să înceteze practica de a acorda astfel de subvenții ca instrument de ajutor. Cu toate acestea, având în vedere caracteristicile, scopul și situația financiară a CE Hunedoara, pare oportun, prin urmare, să se considere că împrumutul acordat de BRD și împrumutul acordat de BCR transferate de către stat și finanțarea în vederea conformității cu legislația de mediu au reprezentat, *de facto*, subvenții, în pofida calificării lor legale ca împrumuturi.

(101) Între timp, recurgerea la transferul de către statul român al împrumuturilor care i-au fost acordate de BRD și BCR arată că băncile private în cauză nu au dorit să își asume niciun risc de lichiditate pentru CE Hunedoara deoarece au considerat aproape sigură nerambursarea împrumutului.

(102) Prin urmare, pe baza celor de mai sus, Comisia concluzionează că cele cinci împrumuturi acordate în beneficiul CE Hunedoara au oferit un avantaj economic și consideră că acest avantaj este egal cu valoarea totală a principalului împrumuturilor atunci când au fost acordate.

4.1.3. *Selectivitate*

(103) Articolul 107 alineatul (1) din TFUE prevede că, pentru a fi definită ca ajutor de stat, o măsură trebuie să favorizeze *anumite întreprinderi sau producția anumitor bunuri*. Comisia observă că cele cinci împrumuturi au fost acordate ad-hoc în beneficiul CE Hunedoara în scopul de a sprijini continuarea activității în situații specifice care necesită investiții în vederea conformității cu legislația de mediu, costurile de exploatare sau rambursarea ajutoarelor incompatibile și nu au făcut parte dintr-o măsură mai cuprinzătoare de politică economică generală de furnizare de sprijin întreprinderilor, aflate într-o situație economică și juridică comparabilă, care își desfășoară activitatea în sectorul producției de energie electrică sau în alte sectoare economice. Prin urmare, Comisia concluzionează că aceste împrumuturi sunt selective în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

([29]) Cauza T-423/14, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallurgiki AE/Comisia, ECLI:EU:T:2018:57, punctul 193 și jurisprudența citată.

4.1.4. *Efectul asupra schimburilor comerciale și denaturarea concurenței*

(104) Atunci când un ajutor acordat de un stat membru consolidează poziția unei întreprinderi în comparație cu alte întreprinderi concurente în sectorul schimburilor comerciale din cadrul Uniunii, acestea din urmă trebuie să fie considerate ca fiind afectate de ajutorul respectiv ([30]). Este suficient ca beneficiarul ajutorului să concureze cu alte întreprinderi pe piețe deschise concurenței ([31]).

(105) CE Hunedoara furnizează energie electrică și termică în România. În temeiul normelor aplicabile ale Uniunii privind piața internă a energiei electrice ([32]), furnizorii de energie electrică sunt liberi să desfășoare activități și să caute clienți în România. Într-adevăr, o serie de societăți concurente din România (de exemplu, SN Nuclearelectrica, SN Hidroelectrica) sau din alte state membre (de exemplu, CEZ, Alpiq) au procedat astfel. Comisia constată că, în prezent, sistemul de energie electrică din România este interconectat cu sistemele de energie electrică din Bulgaria și Ungaria, astfel încât fluxurile de energie electrică sunt produse în aceste state membre și comercializate între acestea.

(106) Prin urmare, Comisia concluzionează că împrumuturile supuse examinării sunt susceptibile să afecteze schimburile comerciale din Uniune și să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența în cadrul pieței interne.

4.1.5. *Concluzie privind existența ajutorului*

(107) Comisia concluzionează, pe baza argumentelor prezentate mai sus, că împrumutul BIRD garantat de statul român în beneficiul CE Hunedoara, împrumuturile acordate de BCR și BRD contractate în beneficiul CE Hunedoara, precum și împrumutul pentru rambursarea ajutorului anterior incompatibil și împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare, inclusiv partea prelungită și nerambursată a acestuia, constituie ajutoare de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

4.2. **Legalitatea ajutoarelor**

(108) Acordul de împrumut cu BIRD garantat de stat în favoarea CE Hunedoara a fost semnat la 31 mai 2002 cu Electrocentrale Deva, unul dintre predecesorii legali ai CE Hunedoara, deci înainte de aderarea României la Uniunea Europeană în 2007; ca atare, împrumutul acordat de BIRD nu a fost ilegal, chiar dacă s-ar stabili că împrumutul a implicat un ajutor de stat. Prin urmare, plățile efectuate de stat în calitate de garant, chiar dacă au avut loc după aderare, reprezintă ajutor existent și nu sunt, prin urmare, ilegale, fără ca aceasta să aducă atingere calificării ulterioare în temeiul normelor privind ajutoarele de stat a unei posibile omisiuni viitoare din partea statului în a-și exercita ulterior dreptul de recurs împotriva CE Hunedoara.

(109) Cu toate acestea, împrumutul acordat de BCR, împrumutul acordat de BRD și împrumutul acordat pentru rambursarea ajutorului incompatibil, constituie ajutoare de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE și, întrucât au fost plătite cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din TFUE, constituie ajutoare de stat ilegale.

(110) Împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare cu privire la care Comisia nu a ridicat nicio obiecție în decizia privind ajutorul pentru salvare din 21 aprilie 2015 nu a fost pus în aplicare înaintea deciziei Comisiei și, prin urmare, nu a constituit ajutor de stat ilegal. Cu toate acestea, prelungirea excesivă și nerambursarea acestuia cu mult peste perioada de șase luni pentru care a fost acordat conduc la stabilirea prelungirii ca fiind ilegală.

4.3. **Compatibilitatea ajutorului și temeiul juridic al evaluării**

(111) Comisia trebuie să evalueze dacă măsurile de ajutor identificate mai sus pot fi considerate compatibile cu piața internă. În conformitate cu jurisprudența Curții, revine statului membru să invoce eventualele motive de compatibilitate și să demonstreze că sunt îndeplinite condițiile pentru o astfel de compatibilitate ([33]). Cu excepția, inițial, a împrumutului reprezentând ajutor pentru salvare și a prelungirii acestuia după perioada de șase luni de la decizia Comisiei din 21 aprilie 2015, precum și a împrumutului acordat de BIRD care nu trebuia notificat deoarece a fost acordat înainte de aderarea României la Uniunea Europeană, România nu a notificat împrumutul acordat pentru rambursarea ajutorului incompatibil, împrumutul acordat de BCR și împrumutul acordat de BRD și nici nu a invocat posibile motive de compatibilitate cu piața internă.

(112) Pe baza informațiilor disponibile și astfel cum s-a menționat în decizia de inițiere a procedurii, Comisia consideră că singura bază de compatibilitate posibilă pentru măsurile care fac obiectul evaluării ar fi Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare. Aceste orientări prevăd norme și condiții în scopul evaluării compatibilității ajutorului pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.

([30]) A se vedea, în special, cauza C-730/79, Philip Morris/Comisia, ECLI:EU:C:1980:209, punctul 11; cauza C-53/00, Ferring, ECLI:EU:C:2001:627, punctul 21; cauza C-372/97, Italia/Comisia, ECLI:EU:C:2004:234, punctul 44.

([31]) Cauza T-214/95, Het Vlaamse Gewest/Comisia, ECLI:EU:T:1998:77.

([32]) Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE (JO L 211, 14.8.2009, p. 55.).

([33]) A se vedea cauza C-364/90, Italia/Comisia, ECLI:EU:C:1993:157, punctul 20.

4.3.1. *Aplicabilitatea Orientărilor privind ajutoarele pentru salvare și restructurare*

(113) În conformitate cu punctele 137 și 138 din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, „Comisia va analiza compatibilitatea cu piața internă a oricărui ajutor pentru salvare sau de restructurare acordat fără aprobarea sa și care, în consecință, încalcă articolul 108 alineatul (3) din tratat, pe baza prezentelor orientări, în cazul în care ajutorul este acordat integral sau parțial după publicarea acestora în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*" și „în toate celelalte cazuri, Comisia va efectua analiza pe baza orientărilor care se aplicau la data acordării ajutorului".

(114) Împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare și împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil au fost acordate după intrarea în vigoare a Orientărilor privind ajutoarele pentru salvare și restructurare la 1 august 2014. Prin urmare, Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare se aplică celor două împrumuturi.

(115) În plus, împrumuturile acordate de BCR și BRD nu au fost notificate Comisiei, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din TFUE. Rezultă că, inclusiv în cazul în care cele două împrumuturi ar fi fost acordate înainte de 1 august 2014, în măsura în care acestea trebuie să fie evaluate în comun ca parte a unei singure operațiuni de acordare de ajutor pentru o întreprindere aflată în dificultate, Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare se aplică, de asemenea, împrumuturilor acordate de BCR și BRD.

4.3.2. *Aplicarea Orientărilor privind ajutoarele pentru salvare și restructurare*

(116) Numai întreprinderile aflate în dificultate, astfel cum sunt definite la punctul 20 din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, care nu își desfășoară activitatea în sectorul cărbunelui, în sectorul siderurgic și în sectorul financiar, astfel cum sunt definite la punctul 16 din orientări, pot beneficia de ajutoare pentru salvare sau restructurare compatibile. Astfel cum s-a menționat în decizia privind ajutorul pentru salvare, CE Hunedoara îndeplinea deja în aprilie 2015 criteriile pentru a face obiectul procedurilor colective de insolvență prevăzute la punctul 20 litera (c) din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare și, într-adevăr, în ianuarie 2016, societatea a intrat într-o procedură de acest tip (a se vedea considerentul 22 de mai sus). Prin urmare, CE Hunedoara poate fi considerată o întreprindere aflată în dificultate în sensul Orientărilor privind ajutoarele pentru salvare și restructurare.

(117) Comisia constată, în primul rând, că România nu a furnizat nicio dovadă privind posibila respectare a condițiilor de compatibilitate pentru ajutorul pentru salvare sau restructurare prevăzute în Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare.

(118) În ceea ce privește împrumutul acordat de BCR, împrumutul acordat de BRD și împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil, Comisia le va evalua în comun, întrucât acestea au fost acordate unei întreprinderi aflate în dificultate ca investiție sau ajutor de exploatare care să permită CE Hunedoara să își acopere costurile în absența accesului la piețele financiare (a se vedea considerentul 99). Pe această bază, Comisia consideră că nu sunt îndeplinite condițiile de compatibilitate pentru ajutorul de restructurare prevăzute în Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, întrucât (i) planul de restructurare (prezentat în octombrie 2015 și modificat în ianuarie 2016) nu a fost valabil de la bun început în măsura în care nu putea asigura viabilitatea pe termen lung a CE Hunedoara fără acordarea altor ajutoare continue și nu a fost aplicat, (ii) nu există o contribuție proprie perceptibilă a CE Hunedoara, în conformitate cu punctele 62-64 din orientări și (iii) nu au putut fi identificate măsuri de limitare a denaturării concurenței în conformitate cu punctele 74-86 din orientări.

(119) În ceea ce privește punctele 99-103 din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, deși acestea prevăd condiții specifice pentru ajutoarele acordate furnizorilor de SIEG aflați în dificultate, Comisia este de opinie că împrumuturile care fac obiectul procedurii nu pot fi evaluate sau luate în considerare ca o compensație pentru furnizarea unor astfel de servicii, astfel cum se menționează la punctul 100 din orientări. În primul rând, nu se susține și nu se dovedește că CE Hunedoara ar fi funcționat pe baza unor acte valide de încredințare care să evidențieze orice diferență justificată comparativ cu producerea de energie electrică de către alți producători din România; conform jurisprudenței Curții Europene de Justiție ([34]), prezența unui act valid de încredințare este o condiție esențială pentru ca ajutorul de stat să fie considerat o compensație valabilă pentru un Serviciu de Interes Economic General. În al doilea rând, împrumuturile în cauză au fost împrumuturi ad-hoc destinate unor scopuri specifice și nu au fost acordate pentru acoperirea costurilor suplimentare identificabile și justificate ale

([34]) Cauza C-280/00, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark, ECLI:EU:C:2003:415.

furnizării de servicii. În al treilea rând, sumele împrumuturilor nu au fost stabilite, individual sau cumulativ, pe baza unor parametri obiectivi stabiliți în prealabil și calibrați în mod specific pentru costurile determinate ale SIEG, luând în considerare toate veniturile și costurile CE Hunedoara. Prin urmare, în conformitate cu punctele 100 și 101 din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, Comisia nu poate aprecia că împrumuturile în cauză ar trebui să fie considerate drept compensații valabile în temeiul Deciziei privind SIEG ([35]) sau al Cadrului privind SIEG ([36]).

(120) De asemenea, România nu a reușit să își îndeplinească angajamentul de a separa din punct de vedere juridic minele de cărbune de unitățile de producere a energiei electrice din cadrul CE Hunedoara, care era un angajament asumat la momentul aprobării ajutorului de salvare și care, potrivit observațiilor prezentate de aceasta, ar putea dura între șase și nouă luni. Două mine de cărbune beneficiază de ajutor de exploatare pentru închidere în temeiul deciziei privind al doilea ajutor acordat minelor de cărbune (considerentul 12 de mai sus). România a susținut în observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii că există evidențe contabile separate pentru activitatea de minerit și activitatea de producție a energiei electrice; cu toate acestea, evidențele contabile separate în sine nu împiedică finanțarea încrucișată a activității de minerit. România nu a demonstrat absența finanțării încrucișate prin prezentarea, de exemplu, a unor dovezi că utilizarea ajutorului de stat este în beneficiul exclusiv al activității de producere a energiei electrice. În absența acestor dovezi necesare, nu poate fi exclus ca unele dintre împrumuturile acoperite de prezenta decizie să fi avantajat în mod direct sau indirect minele de cărbune din CE Hunedoara, încălcând punctul 16 din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare care exclud sectorul cărbunelui din ajutoarele pentru salvare și restructurare.

(121) În cele din urmă, trebuie menționat faptul că veniturile din împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil sunt în continuare la dispoziția CE Hunedoara. În conformitate cu principiul Deggendorf ([37]), acumularea unui împrumut nerambursat acordat pentru restituirea ajutoarelor incompatibile anterioare cu celelalte trei împrumuturi nu permite să se considere că posibilul ajutor pentru restructurare acordat CE Hunedoara este compatibil cu piața internă în temeiul punctului 94 din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare. Cu toate acestea, deși beneficiază de ajutoare de stat sub forma împrumuturilor în cauză, în măsura în care acestea nu au fost restituite, CE Hunedoara continuă să funcționeze în detrimentul altor concurenți.

(122) În concluzie, pe baza celor de mai sus, Comisia consideră că împrumuturile acordate de BCR și BRD contractate în beneficiul CE Hunedoara, evaluate împreună cu prelungirea excesivă a împrumutului reprezentând ajutor pentru salvare, care îl transformă într-un împrumut de restructurare, și împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil, sunt incompatibile cu piața internă.

(123) În ceea ce privește împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare, în conformitate cu punctul 55 litera (d) din Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, România s-a angajat să prezinte, în termen de cel mult șase luni de la data deciziei privind ajutorul pentru salvare sau de la plata primei tranșe (considerentul 54 din decizia privind ajutorul pentru salvare), fie dovada că împrumutul a fost rambursat, fie un plan de restructurare valabil, fie un plan de lichidare argumentat care să stabilească etapele care conduc la lichidarea CE Hunedoara într-un termen rezonabil, fără acordarea altor ajutoare. România nu a îndeplinit acest angajament, întrucât (i) împrumutul pentru salvare nu a fost rambursat integral și (ii) România a fost informată că planul de restructurare (prezentat de România în octombrie 2015 și ulterior modificat în ianuarie 2016) nu oferea asigurări că CE Hunedoara ar putea atinge viabilitatea pe termen lung fără continuarea acordării de ajutor de stat.

(124) Pe lângă cele menționate mai sus, Comisia observă că respectivul calendar al procedurii de lichidare a CE Hunedoara cu un termen de minimum trei ani, astfel cum a fost prezentat de România în mai 2017 (adică la 1,5 ani după termenul din octombrie 2015, corespunzător expirării celor șase luni de la acordarea ajutorului pentru salvare aprobat prin decizia privind ajutorul pentru salvare) pare să fie nejustificat de îndelungat.

(125) Din cele menționate mai sus, Comisia concluzionează că prelungirea împrumutului reprezentând ajutor pentru salvare este incompatibilă cu piața internă.

([35]) Decizia 2012/21/UE a Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (JO L 7, 11.1.2012, p. 3).

([36]) Comunicarea Comisiei, Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011) (JO C 8, 11.1.2012, p. 15).

([37]) Cauzele T-244/93 și T-486/93, TWD Deggendorf/Comisia, ECLI:EU:T:1995:160, punctul 56.

5. **RECUPERAREA**

(126) În conformitate cu TFUE și cu jurisprudența constantă a Curții, Comisia are competența de a decide dacă statul membru în cauză trebuie să anuleze sau să modifice ajutorul atunci când constată că acesta este incompatibil cu piața internă ([38]). De asemenea, Curtea a susținut în mod consecvent că obligația impusă unui stat membru de a anula ajutorul considerat de Comisie ca fiind incompatibil cu piața internă este menită să restabilească situația existentă anterior ([39]).

(127) În acest context, Curtea a stabilit că obiectivul de mai sus este atins odată cu rambursarea de către beneficiar a sumelor acordate sub formă de ajutor ilegal, acesta renunțând astfel la avantajul de care beneficiase față de concurenții săi de pe piață și restabilind situația anterioară primirii ajutorului ([40]).

(128) În acest sens, articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/1589 ([41]) al Consiliului prevede că „atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar […]”.

(129) Astfel, (i) împrumutul acordat de BCR, (ii) împrumutul acordat de BRD, (iii) împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil, și (iv) împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare – care a devenit ilegal din momentul în care ajutorul pentru salvare nu a fost rambursat în termen de șase luni de la data acordării și/sau plății, au fost puse în aplicare cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din TFUE și sunt considerate ajutoare ilegale și incompatibile, acestea trebuind să fie recuperate pentru a restabili situația care exista pe piață înainte de acordarea lor. Recuperarea ar trebui să acopere intervalul de timp de la data la care beneficiarul a obținut un avantaj, și anume atunci când ajutorul sub formă de principal al împrumuturilor a fost pus la dispoziția beneficiarului în mod ilegal, până la recuperarea efectivă, iar sumele care urmează a fi recuperate ar trebui să fie purtătoare de dobândă până la recuperarea efectivă. Dobânda de recuperare este diferită de dobânda contractuală, dobânda pentru întârzierea plăților sau alte sume aferente împrumuturilor în cauză datorate de CE Hunedoara către stat.

(130) În conformitate cu jurisprudența consacrată, insolvența beneficiarului și incapacitatea sa de a rambursa ajutorul nu constituie un motiv valabil pentru scutirea acestuia de obligația de a rambursa ajutorul ([42]). În acest caz, restabilirea situației existente înainte de plata ajutorului și eliminarea denaturării concurenței pot fi obținute, în principiu, prin înscrierea creanței corespunzătoare rambursării ajutorului în tabelul creanțelor în cadrul procedurii de lichidare sub control judiciar. În cazul în care statul membru nu este în măsură să recupereze întregul ajutor, înscrierea creanței poate îndeplini obligația de recuperare, cu condiția ca procedura de insolvență să conducă la lichidarea întreprinderii care a beneficiat de ajutor ilegal, și anume la încetarea definitivă a activităților acesteia ([43]). Procedura de lichidare a CE Hunedoara în cazul nerecuperării ajutorului pentru salvare în termen de șase luni de la aprobarea sau plata ajutorului este prevăzută, de asemenea, în Orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare și în decizia privind ajutorul pentru salvare [considerentele 20, 21 și considerentul 52 litera (d)].

(131) Comisia ia notă de discuțiile recente cu România în cadrul cărora s-a stabilit că lichidarea CE Hunedoara poate conduce la lichidarea și vânzarea activelor sale pentru a acoperi creanțele, inclusiv cele care decurg din punerea în aplicare a recuperării impuse României ca urmare a prezentei decizii. În orice caz, autoritățile române au confirmat existența unor dispoziții legale în legislația națională care să asigure continuitatea funcționării și au menționat în acest sens Legea nr. 123 din 10 iulie 2012 privind energia electrică și gazele naturale, în special dispozițiile privind securitatea energetică și siguranța.

(132) În contextul acestei lichidări și având în vedere obligația sa legală de a asigura continuitatea aprovizionării, România poate să adopte măsuri pentru a evita întreruperile bruște ale furnizării de energie electrică și termică în regiunea în care CE Hunedoara își desfășoară activitatea și furnizează servicii. Cu toate acestea, astfel de măsuri trebuie să fie proporționale, rezonabile și limitate în timp și ca domeniu de aplicare la ceea ce este indispensabil pentru a menține valoarea activelor de producere a energiei electrice. În punerea în aplicare a prezentei decizii, Comisia trebuie să fie informată în prealabil și să fie în măsură să verifice dacă aceste condiții sunt îndeplinite. Prin urmare prezenta decizie nu aduce atingere, în general, unor astfel de măsuri adecvate și procesului de transfer a activelor de producere a energiei electrice.

([38]) A se vedea cauza C-70/72, Comisia/Germania, ECLI:EU:C:1973:87, punctul 13.
([39]) A se vedea cauzele conexate C-278/92, C-279/92 și C-280/92, Spania/Comisia, ECLI:EU:C:1994:325, punctul 75.
([40]) A se vedea cauza C-75/97, Belgia/Comisia, ECLI:EU:C:1999:311, punctele 64 și 65.
([41]) Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 248, 24.9.2015, p. 9).
([42]) Hotărârea Curții de Justiție din 29 aprilie 2004, *Germania/Comisia*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, punctul 85; Hotărârea Curții de Justiție din 15 ianuarie 1986, *Comisia/Belgia*, C-52/84, ECLI:EU:C:1986:3, punctul 14; Hotărârea Curții de Justiție din 21 martie 1990, *Belgia/Comisia*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punctele 60-62.
([43]) Hotărârea Curții de Justiție din 11 decembrie 2012, *Comisia/Spania*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, punctul 104.

(133) Mai mult decât atât, așa cum a fost evocat în timpul videoconferinței care a avut loc la 31 iulie 2018 (a se vedea considerentul 3 de mai sus), România și-a exprimat intenția de a implementa o măsură adecvată pentru a demara procesul de transfer al activelor de producție a energiei electrice de la CE Hunedoara către o Companie Nouă (NewCo) ce ar urma să fie înființată. Această măsură ar urma să ia forma unei Ordonanțe de Urgență a Guvernului prin care s-ar produce un *transfer în locul plății* („*dare în plată*") în trei etape al activelor de producere a energiei electrice, adică fără transferul minelor de cărbune. Conform minutelor videoconferinței convenite cu România acest proces ar urma să implice:

(i) în primul rând, pregătirea unui raport de evaluare obligatoriu pentru determinarea valorii activelor de producere a energiei electrice (în prezent gajate de Ministerul Finanțelor) și a datoriei CE Hunedoara;

(ii) în al doilea rând, aceste active gajate ar urma să fie transferate către Ministerul Finanțelor și ulterior către Ministerul Energiei;

(iii) în al treilea rând, aceste active gajate ar urma să fie transferate unei noi companii (NewCo), căreia i s-ar încredința ulterior prestarea unui Serviciu de Interes Economic General.

(134) Prezenta decizie nu aduce atingere unui asemenea transfer de active prin intermediul unei Ordonanțe de Urgență a Guvernului, cu condiția ca transferul prevăzut mai sus să fie efectuat de autoritățile române în conformitate cu cerințele legale, incluzând în special o evaluare adecvată a acestor active.

6. **CONCLUZIE**

(135) În consecință, Comisia concluzionează că România a acordat CE Hunedoara ajutoare de stat ilegale, care sunt incompatibile cu piața internă și care ar trebui să fie recuperate,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Împrumutul acordat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), garantat de statul român și pentru care CE Hunedoara a devenit beneficiarul succesor, nu a fost acordat în mod ilegal în favoarea CE Hunedoara, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 2

Următoarele împrumuturi în favoarea CE Hunedoara și în cuantumurile prevăzute la literele (a)-(d) constituie ajutoare de stat acordate în mod ilegal [sau nerambursate, așa cum este cazul pentru litera (d)] de către România, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, și sunt incompatibile cu piața internă:

(a) împrumutul acordat de Banca Comercială Română, contractat de Ministerul Finanțelor Publice și pus la dispoziția CE Hunedoara prin intermediul acordului de împrumut subsidiar (împrumutul acordat de BCR) – 83 485 450 RON;

(b) împrumutul acordat de Banca Română de Dezvoltare, contractat de Ministerul Finanțelor Publice și pus la dispoziția CE Hunedoara prin intermediul unui acord de împrumut subsidiar (împrumutul acordat de BRD) – 68 371 170 RON;

(c) împrumutul acordat pentru plata ajutorului incompatibil solicitat a fi recuperat prin decizia privind ajutorul incompatibil (împrumutul de rambursare a ajutorului incompatibil) – 34 785 015 RON;

(d) împrumutul reprezentând ajutor acordat în conformitate cu decizia privind ajutorul pentru salvare și dobânda aferentă acestuia (împrumutul reprezentând ajutor pentru salvare) – astfel cum a fost plătit efectiv pentru suma de 98 476 900 RON și nerambursat după șase luni de la plată.

Articolul 3

(1) România recuperează de la beneficiar ajutoarele incompatibile, menționate la articolul 2.

(2) Sumele efective care trebuie să fie recuperate sunt egale cu sumele plătite efectiv beneficiarului și nerambursate de acesta din urmă către statul român; aceste sume sunt, de asemenea, purtătoare de dobândă de la data la care au fost puse la dispoziția beneficiarului până la data recuperării efective a acestora.

(3) Dobânda se calculează ca dobândă compusă, în conformitate cu dispozițiile capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ([44]).

(4) România anulează toate plățile restante ale ajutoarelor menționate la articolul 2, începând de la data adoptării prezentei decizii.

Articolul 4

(1) Recuperarea ajutoarelor menționate la articolul 2 este imediată și efectivă, fără a aduce atingere măsurilor adecvate pe care România le poate adopta în vederea menținerii exploatării continue a activelor de producere a energiei electrice care sunt necesare pentru furnizarea energiei electrice și termice, cu condiția ca aceste măsuri să fie proporționale, rezonabile și limitate în timp și ca domeniu de aplicare la ceea ce este indispensabil pentru menținerea valorii activelor.

(2) România se asigură că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării sale.

Articolul 5

(1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, România transmite Comisiei următoarele informații:

(a) suma totală (principalul și dobânzile de recuperare) care urmează a fi recuperată de la beneficiar;

(b) o descriere detaliată a măsurilor deja adoptate și a celor planificate în vederea respectării prezentei decizii;

(c) o descriere detaliată a măsurilor deja adoptate și a celor planificate în vederea menținerii exploatării continue a activelor de producere a energiei electrice;

(d) documentele care atestă că beneficiarul a fost somat să ramburseze ajutoarele.

(2) România informează Comisia despre progresele înregistrate în ceea ce privește măsurile naționale adoptate pentru a pune în aplicare prezenta decizie până la recuperarea ajutoarelor menționate la articolul 2. Aceasta prezintă imediat, la simpla solicitare a Comisiei, informații privind măsurile deja luate și măsurile planificate în vederea conformării cu prezenta decizie. De asemenea, România furnizează informații detaliate privind cuantumurile ajutoarelor și ale dobânzilor deja recuperate de la beneficiar.

Articolul 6

Prezenta decizie se adresează României.

Adoptată la Bruxelles, 8 noiembrie 2018.

Pentru Comisie
Margrethe VESTAGER
Membru al Comisiei

([44]) Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).